

Nástup komunismu v Československu po druhé světové válce

Dne 25. února 1948 po několikadenních demonstracích na Staroměstském a Václavském náměstí, které zorganizovala KSČ, která se zmocnila také vedení SNB (Sboru národní bezpečnosti = komunistická policie) byl dovršen komunistický převrat., kterému prezident Beneš už nedokázal čelit. Komunisté se pak ještě několik let krutě vypořádávali se svými skutečnými i domnělými odpůrci. Svědčí o tom **projev komunistického prezidenta Klementa Gottwalda na IX. Sjezdu KSČ dne 25. 5. 1949:**

Nesmíme ani na okamžik zapomínat, že cesta k socialismu je a bude i po únorovém vítězství cestou třídního boje. Stále platí, že v Únoru byla reakce sice bita a poražena, ale nebyla a nemohla být dobita a zlikvidována. Reakce změnila jen formy a metody boje. Dříve svoji protistátní opozici maskovala svou účastí ve vládě a prováděla sabotáž výstavby republiky a podvratnou činnost víceméně legálně. Nyní reakce přešla do podzemí, do ilegality. Část jejich pohlavářů uprchla za hranice, část jejich stoupenců pracuje doma. Nyní převážnou metodou jejich práce je špionáž, sabotáž, rozvratná propaganda, teroristické akty a různá reakční spiknutí. Před všemi lidmi dobré vůle, před všemi složkami Národní fronty stojí úkol reakci izolovat a zneškodnit. ... Je současně třeba reakci postavit také politicky na pranyř.... Jaká je nynější linie reakce? Nynější linie reakce je linie na válku proti republice a na porážku republiky v této válce. Naše reakce zůstala v tomto směru věrná své tradici velezrady. Dále je nynější linie reakce linií na obnovení kapitalismu. To znamená, že chtějí vrátit banky, doly a továrny kapitalistům a půdu velkostatkářům. Třídní nepřítel nikdy nespí a musíme stále počítat s tím, že se bude znovu a znovu pokoušet proniknout i do naší strany, ovlivnit její politiku a svést ji na scestí.

Otázky: 1. Jaký slovník používali komunističtí funkcionáři, uveď příklady těchto pojmů. Jakým slovem je zde nahrazeno v demokracii běžné slovo opozice?

2. Čemu je dle Gottwalda nutno zamezit?

3. Na co si musí dát pozor sama KSČ?

Poslední dopis Milady Horákové z vězení – 27. 6. 1950 (tento den byla komunistickým režimem popravena):

Moji nejmilejší,

ještě několik slov. ... Jsem úplně klidná a připravená. Byl u mě pan farář, a i když nemohl přijít dr. Kučera, bylo mi to velkou posilou – prosila jsem jej, aby také a hlavně vám věnoval teď svou pomoc. Opřete se o vše, co Vás chce a může podržet. Žijte, žijte! Dědeček přijde časem také o svou bolest – buďte s ním! Jděte na louky a do lesů, tam ve vůni květů najdete kousek mne, jděte do polí, dívejte se na krásné a všude budeme spolu. Dívejte se na lidi kolem a v každém se něčím obrazím. Nejsem bezradná a zoufalá ... je to ve mně tak klidné, poněvadž mám klid ve svém svědomí. ... Mám Vás tolik, tolik ráda. Líbám vás a tisknu. Jsem v mysli a v modlitbách jen a jen u Vás. ... Neplačte – neteskněte moc – je mi to takhle lepší, než pozvolna umírat. ... Ptáci už se probouzejí - začíná svítat. Jdu s hlavou vztyčenou ...

Otázky: 1. Jaké pocity ve vás vyvolává tento dopis?

Výpověď komunistického vyšetřovatele z 50. let:

Hlavní linií při vyšetřování bylo usvědčit vyšetřovaného za každou cenu. ... Hlavními našimi učiteli byli tehdy ss. Lichačev a Makarov. ... Proto bylo stanoveno, že jestliže výslech vyšetřovaného má mít nějaký výsledek, že musí být prováděn nejméně 14 až 16 hodin denně. Ve zbývajícím době že vyšetřovanec nemá mít čas k odpočinku, a proto je třeba rozdělit dobu výslechu tak, aby si odpočívat nemohl. ... Protože i u výslechu musí stát, je potom vyčerpán tělesně i duševně a vyšetřující orgán nemá potom tolik práce s usvědčováním, protože vyšetřovanec je povolnější. ... Výsledkem této metody bylo, že vyšetřovanci byli fyzicky naprosto vyčerpáni, byli v úplně apatickém stavu a některým bylo již všechno jedno, jen když se budou moci vyspat, a přistoupili na každou formulaci, kterou vyšetřující chtěl. Někdy ani nevnímali, co podepisují. Takovéto výpovědi byly předkládány rozhodujícím orgánům jako normální výpovědi nebo jako výpovědi za normálních okolností.

Otázky: 1. Kdo instruoval pracovníky čs. státní bezpečnosti „o úspěšných“ metodách vyšetřování vedoucích k přiznání vězňených?

2. Jaké metody používali?

3. Komu výsledky předkládali?

Komunistický teror míří do vlastních řad.

Po perzekucích odpůrců komunismu začal teror směřovat i do vlastních řad. V roce 1951 bylo zadrženo 14 vysokých komunistických funkcionářů, mezi nimi i druhý nejvyšší představitel KSČ po Gottwaldovi, Rudolf Slánský. Poté, co vlastní cestou socialismu šel v Jugoslávii Tito a poté, co SSSR přestal podporovat Izrael, tak nastolil tvrdý protizidovský směr. A Slánský byl také židovského původu. Všichni tito komunisté byli falešně obviněni ze spolupráce se Západem a 12 z nich odsouzeno k trestu smrti. I Slánský, který byl popraven 3. 12. 1952.

Poslední řeč R. Slánského před soudem:

Vím, že rozsudek, jaký navrhuje státní prokurátor, bude rozsudek nanejvýš spravedlivý za všechny ty strašné zločiny, které jsem spáchal. Nesu hlavní a nejtěžší vinu ze všech obviněných. Nesu ji proto, poněvadž jsem stál v čele protistátního spikleneckého a špionážního centra, toto centrum vytvořil, jeho činnost řídil a dával všem spoluviníkům linii, ... která byla linií amerických imperialistů, jimž jsem sloužil, která byla linií zrady a spiknutí, sabotáží, diverzí a špionáží. Nezasluhuji jiný konec svého zločinného života, než konec, jaký navrhuje státní prokurátor.

Otázky: 1. Jakým způsobem bylo asi dosaženo toho, že Rudolf Slánský vypovídal tak, jak vypovídal?

2. Jak asi bylo Slánskému, který celý život věřil komunistickým myšlenkám, pronásledoval nepřátele komunismu a nakonec musel toto vypovídat?

3. Jaké asi měl pocity Klement Gottwald, když jako prezident podepisoval rozsudek smrti svému spolupracovníkovi a kamarádovi z mládí Rudolfovi?

Několik vět – protestní dokument proti politice KSČ – 29. 4. 1989:

První měsíce roku 1989 znovu jasně ukázaly, že i když se současné československé vedení často zaklíná slovy „přestavba“ a „demokratizace“, ve skutečnosti se dost zoufale vzpírá všemu, co demokracii vytváří nebo ji aspoň vzdáleně připomíná. ...

Podle našeho názoru je třeba: Aby byli okamžitě propuštěni všichni političtí vězňové. Aby přestala být omezována svoboda shromažďování. Aby přestali být kriminalizovány a pronásledovány různé nezávislé iniciativy... Zároveň by neměly být kladeny překážky vzniku nových občanských hnutí, včetně nezávislých odborů, svazů a spolků. Aby byly sdělovací prostředky i veškerá kulturní činnost zbaveny všech forem politické manipulace a předběžné i následné skryté cenzury a otevřeny svobodné výměně názorů.... Aby byly respektovány oprávněné požadavky všech věřících občanů. Aby byly všechny chystané i uskutečňované projekty, které mají natrvalo změnit životní prostředí v naší zemi a předurčit tak život budoucích generací, neodkladně předloženy k všestrannému posouzení odborníkům i veřejnosti. Aby byla zahájena svobodná diskuze nejen o padesátých letech, ale i o Pražském jaru, invazi pěti států Varšavské smlouvy a následné normalizaci.

Otázky: 1. jaká je příčina sepsání a zveřejnění manifestu?

2. Jaká je podle prohlášení současná situace?

3. Ke komu se obrací?

4. Co je předpokladem změn?